

Степанець Юрій Леонідович,
аспірант 1-го року навчання кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Цибульська О.Ю.

ПРОДЮСЕР АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТВОРУ ЯК СУБ'ЄКТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Не викликає сумнівів той факт, що інтелектуальна власність є одним з найдинамічніших інститутів економіки та права України, а найбільш «цінними» (з фінансової точки зору) об'єктами авторського права є аудіовізуальні твори.

Ринок є ключовим механізмом, що диктує «правила гри» у шоу-бізнесі. І, відповідно до сьогоднішніх реалій, одного лише таланту замало для появи на горизонті шоу-бізнесу. На допомогу молодому артистові в цій ситуації приходить продюсер, що має необхідні здібності, можливості, знання та уміння і може надати послуги з організації творчого процесу. Тобто, як ми розуміємо, найчастіше зустрічаються випадки, коли сам артист є лише найманим працівником, а ключовою фігурою і «виробником» продукту є продюсер, а тому, досліджуючи авторське право в сфері шоу-бізнесу, не зупинитися на з'ясуванні, хто ж такий продюсер і яка його роль, просто неможливо.

К. Є. Амеліна і А. С. Черняк наполягають на тому, що продюсер – це особа, яка регулює (або допомагає регулювати) фінансові, організаційні, технологічні питання тієї чи іншої діяльності, а також питання створення того чи іншого проекту, це фахівець, чия діяльність охоплює кілька професійних сфер: менеджмент, ділове адміністрування, реклама, комерція [4, с. 116].

Національне законодавство пропонує нам декілька визначень поняття «продюсер». Більш розширено нормативно визначено поняття «театральний продюсер». Так, згідно зі ст.1 Закону України «Про театри і театральну справу» даним поняттям охоплюється юридична або фізична особа, яка забезпечує фінансування, організацію створення, публічного виконання і (або) публічного показу театральної постановки, гастрольних заходів [3].

Нормою ст. 3 Закону України «Про кінематографію» зазначено, що продюсером фільму є фізична або юридична особа, яка організовує або організовує і фінансує виробництво та розповсюдження фільму [2].

Тотожним є визначення продюсера аудіовізуального твору, що зазначено в ст. 1 Закону України «Про авторське право та суміжні права». З цього визначення випливає, що національне законодавство фактично не зараховує продюсера аудіовізуального твору до суб'єктів авторського права. Він розглядається лише як особа, що надає фінансову та технічну допомогу автору твору, а статус суб'єкта авторського права він може набути лише через

укладення договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, однак відповідно до частини 2 статті 17 Закону України «Про авторське право і суміжні права» продюсер має достатньо майнових авторських прав.

Так, якщо інше не передбачено у договорі про створення аудіовізуального твору, автори, які зробили внесок або зобов'язалися зробити внесок у створення аудіовізуального твору і передали майнові права організації, що здійснює виробництво аудіовізуального твору, чи продюсеру аудіовізуального твору, не мають права заперечувати проти виконання цього твору, його відтворення, розповсюдження, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення, а також субтитрування і дублювання його тексту, крім права на окреме публічне виконання музичних творів, включених до аудіовізуального твору [1].

За такі повноваження відповідно треба платити. Хоча законодавство і закріплює, що за всіма авторами аудіовізуального твору зберігається право на справедливую винагороду [1], на практиці така винагорода визначається самим продюсером, а автор у більшості випадків просто погоджується на суму, запропоновану продюсером.

Такий порядок є справедливим, оскільки шоу-бізнес – один з найбільш інтуїтивних, експресивних і непередбачуваних видів бізнесу. А продюсерська діяльність є багатогранною і включає в себе не тільки традиційні методи просування (концертна діяльність; гастрольна діяльність), але і специфічні (пошук і підбір піснi, аранжування, контроль бюджету, мерчандайзинг, участь в музичних фестивалях, PR і т.д.).

Фахівці, що досліджують зміст договору між музикантом і продюсером, відзначають, що в обов'язки та завдання продюсера повинні входити такі види діяльності:

- залучення до сценічної роботи постановників, сценаристів, художників, звукорежисерів, піротехніків та інших осіб;
- забезпечення концертної діяльності та інших публічних виступів;
- проведення запису та подальше використання фонограм і аудіовізуальних творів, створення і використання об'єктів авторських і/або суміжних прав;
- представництво інтересів артиста (колективу) і ведення переговорів на найбільш вигідних для сторін договору умовах і т.д. [4, с. 27].

Отже, продюсерська діяльність (продюсування) – це складний багаторівневий процес, ряд послідовних дій, які спрямовані на створення та подальшу комерціалізацію продукту в сфері шоу-бізнесу шляхом здійснення довгострокових творчих та/або матеріальних вкладень в об'єкт у поєднанні зі

здійсненню організаційних, технічних, рекламних, забезпечувальних функцій, а також фінансового, кадрового й іншого видів контролю за процесом «творчого виробництва» [6, с. 20], що доводять проект до впізнаваності і затребуваності.

Для належної правової регламентації продюсерської діяльності в сфері шоу-бізнесу є доцільним перегляд існуючих та прийняття нових правових норм, що встановлять більш чітке та широке визначення поняття «продюсер», оскільки на сьогоднішній день продюсер може бути не лише продюсером аудіовізуального твору. Слід зауважити, що поняття «продюсер аудіовізуального твору» не охоплює повний перелік завдань та функцій, які покладаються на продюсера, що робить необхідним окреслити їх у визначенні поняття «продюсерська діяльність». Це може бути зроблене як шляхом видання окремого нормативно-правового акту, що регламентує продюсерську діяльність, так і внесенням спеціальних положень у чинні закони й підзаконні нормативно-правові акти, зокрема у Закон України «Про авторське право та суміжні права».

Література:

1. Про авторське право і суміжні права : Закон України № 3792-XII від 23.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.
2. Про кінематографію : Закон України № 9/98-ВР від 13 січня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 22. – Ст. 114.
3. Про театри і театральну справу : Закон України // Відомості Верховної Ради. – 2005. – Ст.350.
4. Амелина К.Е., Черняк А.С. Продюсерский договор с художником: правовая природа и содержание // Евразийский юридический журнал. – № 11(54). – 2012. – С. 115-119.
5. Бархович А.С., Кончаков А. Б. Продюсер как субъект интеллектуальных прав. // Гражданское законодательство РФ: современное состояние, тенденции и перспективы развития. – 2017. – С. 24-27.
6. Кравченко О.О. Продюсер як суб'єкт авторського права у сфері шоу-бізнесу // Вітчизняний та світовий досвід правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності. – 2015. – С. 17-20.